

Koszty wymiaru sprawiedliwości w badaniu ścieżki instytucjonalnej osób chronicznie bezdomnych

Konferencja oraz projekt “Najpierw mieszkanie – orzecznictwo oparte na dowodach”

19 lutego 2016

C L I F F O R D
C H A N C E

Ścieżka badania eksploracyjnego

- dokumenty zgromadzone przez Fundację Ius Medicinae; otrzymaliśmy dokumentację dotyczącą postępowań sądowych, których stroną byli respondenci. Dokumentacja nie była kompletna;

Rodzaje postępowań:

- postępowanie cywilne - **4 sprawy**;
- postępowanie karne - **7 spraw**;
- postępowanie w sprawach o wykroczenia - **2 sprawy**.

13 respondentów będących stroną następujących postępowań

- unieważnienie aktu zgonu;
- niezapłacone zobowiązanie; alimenty /obniżenie wysokości alimentów;
- eksmisja z lokalu oraz odszkodowanie za bezprawne zajmowanie lokalu;
- umorzenie należności względem likwidowanego funduszu alimentacyjnego;
- wyłudzenie kredytu (oszustwo kredytowe);
- prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości;
- groźba karalna;
- przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów;
- zastosowanie środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym;
- pobyt w zakładzie karnym - brak danych na temat przestępstwa;
- przekroczenie prędkości;
- niezastosowanie się do orzeczonych środków karnych
- spowodowanie zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym;

Czynności podjęte w związku z postępowaniem karnym - przykład

Śledztwo/ dochodzenie (fazy *in rem* i *in personam*)

- czynności policji lub prokuratury podjęte w związku z zawiadomieniem o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Faza *in rem* (w sprawie) – postępowanie dowodowe, czynności zmierzające do wykrycia sprawcy, gromadzenie materiału dowodowego (przesłuchania, notatki, ustalenie osoby pokrzywdzonej, ustalenie rozmiaru szkody, wezwania świadków (koszty zawiadomień i doręczeń);
- faza *in personam* (przeciwko osobie) - postępowanie dowodowe, (przesłuchania, notatki, ustalenie osoby pokrzywdzonej, wezwania świadków (koszty zawiadomień i doręczeń);
- środki zapobiegawcze (po spełnieniu przesłanek);
- wyznaczenie obrońcy z urzędu (w zasadzie konieczne przy osobach z podwójnym rozpoznaniem);
- sporządzenie aktu oskarżenia;
- zawiadomienia i doręczenia;
- koszty utrzymania budynku/sekretariat.

Czynności podjęte w związku z postępowaniem karnym - przykład

Postępowanie przed sądem I instancji

- udział sędziego, prokuratora, obrońcy z urzędu, protokolanta;
- rekompensaty pieniężne dla ławników za czas wykonywania czynności w sądzie;
- rozprawa (średnio 3-4 rozprawy);
- konwój, (jeśli jest areszt);
- zawiadomienia i doręczenia wezwań i pism;
- przesłuchania świadków (zwroty kosztów podróży, utraconego wynagrodzenia);
- zwrot kosztów diet, przejazdów, noclegów ławnikom, biegłym i świadkom;
- opinia biegłych/ przesłuchanie biegłego (w przypadku osób z podwójnym rozpoznanem biegły powinien się wypowiedzieć);
- opinia kuratora/ przesłuchanie kuratora;
- sporządzenie wyroku wraz z uzasadnieniem;
- koszty utrzymania budynku/ sekretariat.

Przeanalizowane źródła informacji (1/2)

Informacje z Ministerstwa Sprawiedliwości:

- informacje finansowe z Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości (kontakt telefoniczny, otrzymaliśmy załącznik do sprawozdania RB-28, został także złożony wniosek o udostępnienie informacji publicznej);
- informacje statystyczne z Wydziału Statystycznej Informacji Zarządczej Ministerstwa Sprawiedliwości, Departamentu Strategii i Funduszy Europejskich w zakresie ewidencji spraw w sądach powszechnych; oraz
- analizy statystyczne Informatora Statystycznego Wymiaru Sprawiedliwości;
- weryfikacja informacji o projekcie Ministerstwa Sprawiedliwości opracowującego metody pozwalające na określenie czynności wchodzących w skład procesu sądowego- obecnie, zgodnie z informacją uzyskaną z Departamentu Budżetu i Efektywności Finansowej Ministerstwa Sprawiedliwości, projekt jest wdrażany;

Ustawa budżetowa na rok 2015 z dnia 15 stycznia 2015r. -analiza części 15 (Sądy powszechne) i części 37 (Sprawiedliwość);

Kontakt z oddziałami finansowymi sądów:

- Sądu Rejonowy dla Warszawy-Śródmieście (złożyliśmy wniosek o udostępnienie informacji publicznej i oczekujemy na informację);
- Sądu Okręgowy dla Warszawy-Śródmieście (kontakt telefoniczny);
- Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie (kontakt telefoniczny).

Przeanalizowane źródła informacji (2/2)

Publikacje Głównego Urzędu Statystycznego: „Mały Rocznik Statystyczny 2012”, „Mały Rocznik Statystyczny 2013”, „Mały Rocznik Statystyczny 2014”, „Mały Rocznik Statystyczny 2015”;

Publikacja Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Forum Obywatelskiego Rozwoju „Efektywność Polskiego Sądownictwa w świetle badań międzynarodowych i krajowych” autorstwa Jarosława Bełdowskiego, Magdaleny Ciżkowicz i Dawida Sześciło, Warszawa 2010;

Publikacja Ministerstwa Sprawiedliwości „Na Wokandzie” 2(24)/2015 pt. „6,7 mld dla Temidy” autorstwa Grażyny Urbaniak;

Analiza Forum Obywatelskiego Rozwoju Nr 16/2014 pt. „Nie takie niskie zarobki sędziów w Polsce” autorstwa Anety Citko;

Przepisy ustaw i rozporządzeń regulujących wysokości kosztów i opłat sądowych:

- Ustawa o opłatach w sprawach karnych z dnia 8 sierpnia 1983r.;
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym;
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu;
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu;
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie;
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2001r. w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków postępowania oraz wysokości opłaty za wniesienie wniosku o wznowienie postępowania w sprawach o wykroczenia.

Elementy budżetu sądownictwa powszechnego (przykłady)

- wynagrodzenia sędziów;
- ryczałtowe wynagrodzenia kuratorów;
- wynagrodzenie pozostałych pracowników sądu;
- opinie biegłych;
- koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;
- sekretariat;
- koszty utrzymania budynków sądowych;
- opłaty pocztowe i doręczenia;
- tłumaczenia;
- zwrot kosztów diet, przejazdów, noclegów ławnikom, biegłym i świadkom;

Średnie koszty spraw w sądach powszechnych ponoszone przez budżet państwa (1/2)

Średni koszt na sprawę:

- Średni zagregowany koszt na sprawę dla wszystkich sądów powszechnych wynosi **1016,51 zł.**

Średni koszt sprawy w 2015 r. wynoszący **1.016,51 PLN**

=

Całkowite koszty działalności sądów powszechnych w 2015 r. wynoszące **7 miliardów złotych**

Liczba spraw prowadzonych w sądach powszechnych w ciągu 2015 roku wynosząca **6.022.000**

Średnie koszty spraw w sądach powszechnych ponoszone przez budżet państwa (1/2)

- Średni koszt prowadzenia sprawy przez sądy okręgowe z uwagi na większe koszty wynagrodzeń sędziów oraz statystycznie dłuższy czas postępowań (średnio 8,4 miesiące) w porównaniu z sądami rejonowymi jest wyższy i wynosi **2.005,84 zł**.
- Średni koszt prowadzenia sprawy przez sądy rejonowe z uwagi na mniejsze koszty wynagrodzeń sędziów oraz statystycznie krótszy czas postępowań (średnio 4 miesiące) w porównaniu z sądami okręgowymi jest niższy i wynosi **947,57 zł**.

Średnie koszty spraw w sądach powszechnych ponoszone przez budżet państwa (2/2)

Wyszczególnienie dla sądów rejonowych (do których, zgodnie z danymi za rok 2015, wpłynęło ponad 93% wszystkich spraw)

	Łączna liczba spraw	Średni czas trwania postępowania	Urealniony średni koszt na sprawę
■ Sprawy cywilne (63,13% spraw):	3 914 233	4 miesiące	1 001,30 zł
■ Sprawy karne (18,26% spraw):	1 131 833	3,5 miesięcy	876,14 zł
■ w tym sprawy o wykroczenia:	660 299	2,9 miesięcy	725,95 zł
■ Sprawy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych i prawa i pracy (1,56% spraw):	96 977	7,6 miesięcy	1 902,48 zł
■ Sprawy rodzinne (7,69% spraw):	476 563	4,6 miesięcy	1 151,50 zł
■ Sprawy gospodarcze (9,22% spraw):	571 394	4,5 miesięcy	1 126,47 zł
■ Sprawy upadłościowe: (0,15% spraw)	9 047	6,4 miesięcy	1 602,09 zł
Suma (100%):	Łącznie 6 200 047	Średnio 4 miesiące	Średnio 1016,51 zł

Założenia i źródła

Założenia:

- Przedstawione w prezentacji wyliczenia opierają się na zagregowanych danych znajdujących się w źródłach wymienionych poniżej i stanowią znaczące uproszczenie (z powodu braku szczegółowych danych dot. budżetu poszczególnych sądów czy metody alokacji środków budżetowych zdecydowano się na urealnienie przedstawionych wyliczeń w oparciu o czas trwania postępowań, liczbę spraw oraz wskaźnik odchylenia); zakładając prawidłowość, dokładność i kompletność udostępnionych danych źródłowych realny błąd statystyczny w odniesieniu do średnich kosztów spraw w sądach rejonowych nie powinien teoretycznie przekraczać 100-200 zł;
- Alokacja środków budżetowych następuje w zależności od liczby spraw;
- Przyjęto założenie, że koszty rosną w zależności od łącznej długości czasu trwania spraw (*ceteris paribus*); z powodu braku wystarczających informacji nie istniała możliwość dokonania podziału na koszty stałe i zmienne;
- Wyliczenia nie uwzględniają sądów apelacyjnych, Sądu Najwyższego ani sądów innych niż powszechnie sądy rejonowe i okręgowe (tj. sądów administracyjnych i wojskowych).

Źródła:

- Dane statystyczne opublikowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości: dostępne na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości pod adresem (dostęp: 17.02.2016 r.):
<https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-jednoroczne/rok-2015/>;
- Ustawa budżetowa na rok 2015 z dnia 15 stycznia 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 153), wraz z załącznikami; dostępna na stronie Ministerstwa Finansów pod adresem (dostęp: 17.02.2016 r.):
<http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzet-panstwa/ustawy-budzetowe>).

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Sylwia Gregorczyk-Abram
adwokat

Clifford Chance

Janicka, Krużewski, Namiotkiewicz i wspólnicy,
spółka komandytowa

ul. Lwowska 19

00-660 Warszawa

tel (+ 48 22) 627 11 77

fax (+ 48 22) 627 14 66

direct dial (+ 48 22) 429 95 04

sylwia.gregorczyk-abram@cliffordchance.com

www.cliffordchance.com

